

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefont 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAI
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szögig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

A két javíthatatlan gonosz.

Tisza és Lukács a magyar nemzet ítélőszéke előtt

— A „Székely-Udvarhely“ jogosított közlése. —

Dr Király Péter publicista írónk, sajtóperrel és hivatalos üldözésekkel megtisztelt „Vészkiáltások“ című könyvének 168—171. lapjain megkapó közvetlenséggel írja le, hogy mi módon kell megtorolni a legmocskosabb bünt — a hazaárulást és megbüntetni a legjellemtelenebb gonosztevéket: a hazaárulókat.

Nyolc évvel ezelőtt, 1904-ben jelent meg Dr Király Péternek ez a könyve és azóta mindeztideig nem volt kézenfekvőbb alkalom arra, hogy amit az író gyakorlati utasítás gyanánt megadott, azt valóban érvényesítsük.

A magyar nemzet romlatlan fiából alakult esküdt-bíróság előtt, Tisza István gróffal és Lukács László miniszterelnökkel, mint a leg-égrekiáltóbb bűnösök, a hazaárulás és vértagadás üldök bűnével vádolt egyénekkel, mindenféle jogorvoslatnak, appellátának, királyi kegyelemnek stb. teljes kizárásával, a következőképp bannának el, és fejükre a következőképp szolgáltatnák ki a földi igazságot:

A közzévaló a következő vádbeszéddel méltatná szabadlábban levő Tisza István és Lukács László vádlottak gonosz cselekedetét...

„Tisztelt Esküdt Biróság! Szeretett Testvéreim!

Hiszek a magyar nemzetnek, nemzetemnek őseréjében s jövőjében!... De ime itt áll előttetek két egyén, — két javíthatatlan, — a ki nem hisz sem nemzetében, sem Istenében, sem felebarátjában, sem önmagában!

Ezek és a hozzájuk hasonló teremtetések mindent képesek áruba bocsátani, ha legkisebb kilátásuk is van ahhoz, hogy maguknak abból hasznot harácsolhatnak...

Bátrak ők mindaddig, amíg a komoly megpróbáltatás percei nem következnek be, — bátrak, amíg hízogó kilátások illuziójában ringatja őket a nyájas nemtörődömség... De mihelyt felettük a nyájasan mosolygó napot sötét fellegek takarják el, — mihelyt utjokban virágok helyett tövisre kell lépniök, — mihelyt erkölcsi és lelki bátorságuk a legkisebb próbára van kitéve: ezek az alakok a maguk igazi hitványosságuk alacsony színvonalára sülyednek le. Ha a formájuk nem lenne emberi, — bátran ki lehetne őket tagadni az emberiség nagy családjából...

Nincs ezek előtt a haszontalan ri-

pökök előtt — szentebb a saját hasznuknál. Elvégzik az iskolákat. Tudományosan kiműveltetik magukat a semmi gonosz nem sejtő tanintézetekkel. De már ott az elméleti ismeretek elsajátítása éveiben, — amikor még más pályatársak lelke szeplőtelenül, minden prózai számítás és utógondolat nélkül szívja magába a tudomány éltető szellemét... ők már ott a tanintézet falai közt ördögi terveket főznek ki. — Nemzetük, hazájuk, felebarátjuk, testvérük megrontásán, kizsákmányolásán török a fejüket... És ez a gonosz elő készület annál sötétebb és közveszélyesebb szándékot és elhatározást érlel meg bennük, minél több kilátásuk van annak kivételére, és minél több haszonnal kecsegteti őket ez az ördögi számítás.

Az Ephialteseket, Herostrateseket, Görgey Arthurokat nem az életkörülmények mostohasága teszi elvetemültekké, hanem a velük született sötét, megjavíthatatlan rossz lelkék. Őket megjavítani, önzetlenné, humanussá, jellemessé tenni — merő képtelenség. Mert nincs bennök ahhoz megkívántató fogékonyság, hajlandóság.

Jellemet csak fejleszteni, csiszolni, — tökéletesíteni lehet, — de annak magvát, előfeltételét Isten teremté az emberben. Akit pedig a teremtés Istene avval az adománnyal meg nem áldott, — ezt a hiányt sohasem pótolhatja emberi nevelés, oktatás, intelem, jutalmazás büntetés.

Az ilyen emberek minél többet tanultak és tudnak, annál veszedelmesebbek felebarátjukra, társadalmukra, hazájukra egyaránt. Mert tudásukat, ismeretüket rosszra használják fel. *Ha pedig aljas tetteiket a gonosz hatalmasok nem jutalmazták úgy, amint ők azt elvárnák, akkor elárulják azokat is — akiknek érdekében előbb önhaszonhajhászathó elarulták hazájukat, nemzetüket, felebarátjukat. Ő előttük eladó minden.* Csak saját hasznuk áll minden értéken felül. Ez előttük szent! Ezen kívül semmi sem az...

Ha azt tapasztalják ezek a közveszélyes alakok, hogy számításuk nem üt be úgy, amint ők hitték, — akkor megtagadnak mindent, — fellázadnak minden ellen és örületes dolgokat mivelnek. Anarchista szövetkezeteket, titkos zsványtanyákat szerveznek. Ait bánják ők, hadd sülyedjen alá a köz-erkölcsiség, hadd vaduljanak el a szenvedélyek, — hadd folyon patakkal az ártatlanonk vére, hadd omoljon össze minden társadalmi jogrend, — hadd semmisüljön meg az örület karjaiba

kergetett nemzet és ország: — csak az ő boszuszomjuk nyerjen kielégítést, — csak az ő pokoli kárörömük ne szenvedjen rövidséget.

Ime, ez a kettő is ilyen ember-telen ember.

Ez a két egyén igazán méltó az ítéletre!

Az osztrák ellen védekezhetünk szívós ellentállással, határozott, kiméletlen visszatöréssel s nemzetközi megvetéssel.

Az ön magán kívül mindent lenéző és gyűlölő, vakhitű, ösbuta zsidó ellen védekezhetünk társadalmi uton, a közkorholás, közleckéztetés sújtó eszközeivel, — a jóra, nemesre, igazra kiképzés kísérleteivel, — a kereszténnyé átnemesülésre, Istenhez és világhoz megtérésre buzdítás szellemi erkölcsi fegyvereivel... avagy legvégül esetben (amitől Isten őrizzze őket!) a magunk közül való erőszakos eltávolítás kényszerével...

Ugy az osztrák, mint a zsidó tulajdonosok és megátalkodottságok ellen meg tudjuk tehát oltalmazni magunkat. De a lelkünkön rágódó, vérünkön tengődő, bennünket alattomban fojtogató legbensőbb ellenségeink — az árulók és vérfertőzők — ellen nincs eszserűség, mely a kimélet s az emberiség bánás eszközeinek alkalmazásával megoltalmazhasson bennünket.

Nyilvánvaló tehát, hogy az elvetemült osztrák: külső ellenség; — a megjavulni nem akaró zsidó: belső ellenség; — a keblünkön élő árulók azonban legbensőbb ellenségek. Ez utóbbiak legveszedelmesebbek. — Ezek alacsony jellemtelenségükkel rendelkezésre állanak osztráknak, zsidónak, pokolnak, kárhözhatnak. Ezeknek életelemük a testvér- és hazaárulás. Ezek megjavíthatatlanok. Fekélyek a társadalom és a haza testén. Nem érdemlik meg, hogy reájuk süsön Istennek drága napja... Ezért pokolra velük! Tartunk felettük rögtön-ítélőszéket! Velük is kevesebb lesz a rosszból a világon!...

Ezek itt a hirhedt parlamenti nemzetgyalázás két főszereplői: — a magyar nyelv, a magyar nemzeti legszentebb aspiráció, — a magyar hadsereg eszméje ezekben látja leggonoszabb gyilkosait. *Elíteltették tulajdon véreikkel tulajdon véreket,* amiért ünnepélyesen vallást tett a haza, a szabadság és fajszeret. et fenkölt istenérzetéről — Politikai vételnek bélyegeztették a legszentebb politikai erényt, — a hazaszeretetet.

En ismerem ezt a két dögvészes alakot. Bizonyára ti is mindannyian ismerhetitek őket, magaviseletük után... Egyik sem ember közülök. Mindakettő ördög. Nemük szerint férfiak lennének, de hitük és jellemük szerint ördögök ők, a pokol leghitványabb charlatánjai. Hallottátok kigyó sziszegésüknek kábító

hangját: az anarchiáról, a haza megtagadásáról. Ne kegyelmezzetek nekik testvéreim!..

Leírhatatlan felháborodás követi e szavakat. Minden kéz ökölre görcsölődik. Minden kar fenyegetően mered a két szerencsétlen felé.

„Nincs kegyelem számukra! Agyon kell verni őket!” — hangzik fel a kérésselhetetlen válasz. „Ezeknek többé a magyar haza levegőjét rontani nem szabad. Üssük agyon! Az ő életük dögvész a társadalomra, romlás a házára. Ezek nem magyarok. Ezek elvetemült, gonosz teremtsékek. Halálukkal tisztul a közerkölcs. Üdőbb és egészségesebb lesz a levegő. Halálos vétek lenne megkegyelmezni nekik. Üssétek, verjétek, amíg gonosz párájukat ki nem fujják... Rajta! rajta!

Oh, bár így verhetnék agyon magyar földön minden javíthatatlan hazaárulót!..”

A súlyos ütlegek záporosóként hullanak a két gonosztevőre... Míg nem végre, két éles halálsikoltással mindakettő kiadja lelkét...

A boszuállítás még ezzel sem ért véget.

A két agyonütött embert kiszegették a bírói ülésterem bejáratának homlokzatára, mint két — bőregeret. Fejük fölé pedig e szavakat írják: „A magyar nemzet és haza boldogsága megköveteli, hogy ilyen bánásmódban részesüljön minden — hazaáruló és magyarpusztító!”

Egy tanító-pár kényszer-áthelyezése.

Miután nyilvánvaló és különösen Udvarhelyvármegye tanítósa előtt, minden kétséget kizárólag ismeretes, hogy Kiss Jakab áthelyezésének rugói visszahatnak a legutóbbi választásokig, s így ez a méltatlan letiprás politikai makinháció eredménye, bűnös mulasztást követnének el, ha ezen közös sorsot ígérő eset felett, csak úgy négyezemközti káromkodásokkal térnék napi-rendre.

Ez az eset rávilágít azokra a szomorúan nyugós társadalmi viszonyokra és szegényes jogrendre, mely azt a hivatást, hogy az emberek lelkiismereti szabadságát megvédje és törvénytelen cselekedeteit megkösse, betölteni nem képes. És ebben a rozoga jogrendben, minden kimélet és megbecsülés nélkül nyomorog és teng a kishivatalnok, de kivált a néptanító.

Vannak a tanítói életnek egyenesen lealázó természetű problémái, a melyek elvontságuknál fogva, csak ilyen dokumentált pillanatokban vizsgálhatók.

A jelen esetben pld. az áthelyezés Kiss Jakabot sújtja, de nem neki szól. Hanem igenis szól és magyaráz a homoródoklándi járásban elégedelő tanító-uraméknak. Hogy a hatalom ilyen és ehhez hasonló megfélemlítésekkel igyekszik a tévelygőket haza keríteni, saját pozíciójának megerősítésére, az nagyon természetes és azon megütközni naivság.

Ellenben bántó és elszomorító, hogy azoknak, kik az értelmi census alapján szavaznak és alsóbb hivatalokat töltnék be, képviselőválasztási ténykedésük csak akkor vétetik korrektnek, ha a kormány jelöltjére szavaznak.

Az a körülmény pedig, hogy egy tanító azért, mert nem a kormány jelöltjére sza-

vazott, felrugatik; az elé a kínos dilemma elé állít minden férfias és jellemes tanítót, hogy ezek után ő egyáltalán megjelenhet-e a választási urna előtt még abban az esetben is, ha a legjobb meggyőződése szerint, a kormány jelöltjére akarna szavazni — a nélkül hogy lelkiismereti szabadságának élvezetét megbénítva ne érezné és hogy másrendű polgártársai ne úgy nézzék, mint *rab-szavazót!*?!..

Értem és érzem, hogy a „zabolatlan pártharc” miatt a kormánynak is fokozott erőlyre van szüksége, de azt nem lehet elismerni, hogy olyan erkölcsi atmoszféra kreáltsék, a melyben egyetlen kvalifikáció: az *éltelenség* és minden siker hegyen-völgyön a streberkedőké legyen.

Ha az állami élet vezetőinek minden cselekedete törvény gyanánt el nem fogadható, akkor a polgároknak, az államhatalom által védett jogbiztonságának, minden veszély és sérelem ellen való megvédésének hitében élő bizalma rendül meg, a mi azt hiszem károsabb jelenség, mint egy állami tisztviselő ellenzéki megatartása...

A politikai élet vezetői a választói törvényről folytatott vitákban és szónoklatokban következetesen hangoztatják az *értelmiség vezető szerepének* szükségességét; itt azonban úgy tűnik ki, hogy *nem az értelmiség vezetésére, hanem annak vezethetőségére* van szükség.

A *többségi párt a szabadelvű-párt 30 éves országos bérletét akarná megújítani.*

Nem rossz terv; ha az apák boldogok voltak, legyenek boldogok a fiaik is.

De mi nem így szeretnők, hanem úgy, hogy „leben und leben lassen”. Élünk mind boldogan; mind a szabad hazának szabad fiaik.

Azért, hogy Dr Heltai Ferencnek biztosítva legyen a mandátuma, a lelkiismereti szabadságot kár elfojtani. Elismerem, hogy Dr Heltai Ferenc hasznos magyar polgár, kinek tiszteletreméltó publicistai pályája áll a háta mögött s tudom, hogy ugy a főváros közigazgatásában, mint több országos érdekű intézmény létrehozásának és mások fejlesztésének munkálataiban elévülhetetlen érdemei vannak.

Sőt azt is tudom, hogy Benedek Eleknek igaza volt, mikor az oklándi választókerület értekezletén azt mondta: „Székely testvéreim! Ha már nem tudtok igaz székely módjára 48-as követet küldeni, hanem kormánypártit, akkor csak Heltai Ferencet válasszátok!”

És Heltai Ferenc képviselte az oklándi kerületet és képviseli szívesen és odaadó önzetlenséggel továbbra is, t. i. addig, míg neki v. utódainak jól megy Magyarországon. De ha egyszer rosszul menne, akkor ő is menne néhány száz v. ezer kilométerrel tovább, oda a hol jól megy. És ez nagyon természetes és ide antiszemitaságot vegyíteni vakság.

De nem így a székely! Neki a falujától való távol-lét sorvasztó betegség. Az Amerikába utazó, munkakereső székelyt emigránsnak minősíteni — számárság. A székely nem világpolgár, hanem a legfanatikusabb lokálpatriótista.

A ki a székely hivatálnokot, de különösen a falusit szülőföldjéről hiv. áthelyezéssel száműzi, az megnyughatik, hogy súlyosan büntetett. Nagy raffiner lehetett, ki ezt a fegyelmi eszközt rendszerré tette; megérdemelné, hogy három napra a budapesti rendőrség vallatójába kerüljön.

De visszatérek Önhöz Nagyságos Heltai Ferenc képviselő ur! Tudom, hogy a melyik homoród-vidéki tanító feltátotta a száját ön előtt, az rögtön a jól kiszemelt állomásra érdemesítettett. Kérem, kegyeskedjek Kiss Jakabot visszahelyeztetni. Ugy is van itt elég derék és kész hive, a kik már alig várják a választást, hogy hozzon nekik képviselő ur egy kis dohányra valót.

EGY TANITÓ

Kivándorlási ügyünk — és sérelmei.

(—gh) Minket, székelyeket kiválóan érdekel a kivándorlás nagyfontosságú kérdése. A „Székely-Udvarhely” ez ügyben közel másfél évtized óta — a zászlóvivők sorában volt s ma is készséggel foglalkozunk e súlyos bajjal, mely vér- és pénzáldozat dolgában, vetelkedik közös hadseregünk molochjával. Ez is, az is telhetetlen módon szívja életerőnket.

A fennebbi címmel egy 16 oldalos füzetkét kaptunk Wien-ből. Hey Frigyes kormánytanácsos írta és Edhoffer (IX. Liechtensteinstrasse 21.) adta ki s az ára 50 fillér.

Magyar nyelven jelent meg és mi mégis könnyen érthető bizalmatlansággal fogadtuk, mert Wienből hozzánk már magyar nyelven is annyi rossz jött, oly számtalan keserűségszakadt reánk, hogy onnan jót remélnünk alig lehetséges.

Ennek dacára, kötelességszerűen átolvastuk a füzetkét; gondolván, hátha bennünket szid az osztrák és védőnünk kell magunkat! Azonban ez esetben és ez alkalommal ilyesmiről nincsen szó.

Hey kormánytanácsos — eltekintve az osztrák vérben élőködő magyar közjogellenes bacillusoktól, melyek a füzetkében valószínűleg (feltételezzük) helytelen fordításból eredhettek — a kivándorlás égető kérdését egészen új világításban tárja elénk. Számszerűleg kimutatja, hogy Ausztria és Magyarország területéről a kivándorlás a legutóbbi években 300—400 ezer embert vitt el s így ebből pénzértékben 872 millió vesztesége van a két államnak évenként. A tiszta deficit pedig e téren nem kevesebb, mint 572 millió korona.

Fejtegeti az osztrák és magyar államok hivatását s egyenesen kötelességüké teszi, hogy az Északamerikába irányuló kivándorlást megszüntessék vagy legalább megszorítsák és egyszersmint az északamerikai államokat munkásvédelmi törvények meghozatalára kényszerítsék.

„A mezőgazdaság terén — írja Hey kormánytanácsos — Ausztria-Magyarország a népesség folytonos szaporodása következtében sem ma, sem jövőben, a földnek még behatóbb megmunkálása mellett sem mutatkozik kivitelképesnek; iparunk és kereskedelmünk ellenben módfelett rászorul kiviteire és terjeszkedésre. S itt a bölcsesség legelső követelménye, hogy felesleges munkás-tömegeinket ne ipari államokba, hanem földművelő országokba küldjük. Ezt megfontolva, a tengerentúli államok közül legajánlatosabbak bevándorlási országokul a dél-amerikai, kizárólag mezőgazdasággal foglalkozó államok”.

Hát ez a vélemény egyenesen osztrák érdek, mert Magyarország ipara és kereskedelme a szerencsétlen vámpolitika miatt, kizárólag Ausztria kezében van. Ha annak újabb teret segítünk szerezni és további fejlődéséhez járulunk, önmagunk alatt vágjuk le a fát, hogy a mélységbe még jobban lesüljedjünk.

Hey kormánytanácsos azt is szeretné, hogy mi Brazília, Argentina és Uruguay alkalmas részeiben kisebb földsavokat vásároljunk s ott gyarmatot alapítsunk — természetesen — az osztrák ipar és kereskedelem (mert magyar ugy sincs) produktumai számára. Szóval még ott is osztrák járom alatt legyenek magyar hazánkfiak.

Nem, kormánytanácsos ur. Ilyesmire épéssel mi nem vállalkozhatunk. Elég egy sütetből egy lepény — mondja a székely. Nekünk itthon kell földjeink termőképességét annyira fokozni, hogy a mint Svájcban egy akra földből megél számos tagból álló család, úgy éljen meg itthon is a magyar.

Készülni kell az önálló magyar vámterületnek 1917-ben való felállítására s akkor iparunk és kereskedelmünk hihetetlen gyorsasággal fejlődni fog. A nyáron mezőgazdaságot űző magyart pedig télen házi-ipari munkával kell itthon foglalkoztatnunk és akkor, ha megfelelő keresetet biztosítunk számára, esze-ágában sem lesz kivándorolni.

Apahida — Marosvásárhely — Székelyudvarhely — Sepsiszentgyörgy — Konstanca fele ki kell építeni a vasúti fővonalat, valamint Csíkszereda és Gyergyószentmiklós felé Székelyudvarhelyről s ha a téli jövedelmező házi-ipari foglalkozás rendszeressé válik ezek mellett, a Székelyföld népét megmentettük örökre a kivándorlástól.

Addig is azonban, míg ez bekövetkezik, részünkről szintén helyesebbnek tartjuk a Délamerika felé való irányítást, de csak azért, miután tényleg a déli égöv alatt fekvő országokban a mi téli évszakunk idején végzik a nyári aratási munkákat. Őzkor, a fecskékkel mehetnek fölösleges munkáink és tavaszkor 800—1000 K keresettel jöhetnek haza.

Azonban a kivándorlás akár Észak-, akár Dél felé történjék, mindenképpen káros hazánkra. De ha már okvetlenül elkerülhetlen, úgy tényleg a két utirány közül a kevésbé rosszat kellene megpróbálni.

Ha vezető-köreink a helyzet magaslátára nem állanak és folyton leigázásunkon, erkölcsi életünk megromlásán török a fejüket s hatalmi örvényekkel döntenek le legszentebb ideáljainkat, amugyis: „Jaj nekünk, jaj közgazdaságunknak“ és ezerszeresen jaj egész nemzetünknek!...

Székelyek aranykönyve

A Székely Nemzeti Alap megszervezése.

A székelyudvarhelyi, majd a debreceni, székely kongresszus, továbbá a b.-pesti székely egyesület közgyűlése a székelyek új listájának, úgynevezett arany könyvének beállításával és ezen a réven egy nemzeti pénzalap szervezésével a székelyudvarhelyi és miskolci székely társaságoknak adott megbízást. A székelyudvarhelyi székely társaság ezelőtt két évvel ebben a dologban készített is egy tervezetet, megszerkesztette a szervezéshez szükséges felhívásait is, de további lépésekre a helyzet nem volt alkalmas.

Azóta az ügyel legbehatóbban az eszme fölvetője, Gálffy Ignác miskolci kereskedelmi akadémiai igazgató foglalkozott, ki az ottani székely társaság által a székelyek aranykönyvének és nemzeti alapjának bizonyos embrionális alakulási folyamatot is adott. Ebben a folyamatban most odáig jutott a fejlődés, hogy a miskolci és székelyudvarhelyi székely társaság vezetősége egy közös tervezetet dolgozott ki Gálffy Ignác alaptervezete alapján, vajjon miként lehetne legcélszerűbben, a székely társadalom önjelétől és lehető rövid idő alatt szervezni a székely alapot, a székelység gazdasági és kulturális törekvéseinek ezt az altruista anyagi támogatását.

Ez a tervezet most teljesen biztos, áttekinthető formában a székelyudvarhelyi székely társaság előtt van, s e tervezet megbeszélésére, végleges megállapítására a társaság választmánya e hó 14-én, délután 5 órától kezdődőleg a vármegyeház kistanács-termében ülést fog tartani. Amennyiben az előterjesztett tervezetet a választmányi ülés elfogadja, úgy a székely nemzeti alap szervezete alapszabályainak megállapítására is ugyanakkor a választmány a jelenlevő érdeklődők bevonása útján értekezletet fog tartani. Az alapszabályok kormányhatósági látamozása után pedig a székely társaság külön közgyűlést is fog egybehívni, s ennek keretében fogja a székely nemzeti-alap intézményének végleges megalakulását keresztül vinni.

Addig is a társaság választmánya a lehető legnagyobb nyilvánosság mellett akarja az első szervezés munkálatait megtenni. Eppen azért a társaság vezetősége fölkért minket annak közlésére, hogy a f. hó 14-iki szerdai választmányi ülésre mindenkit nagyon szívesen lát a társaság, a ki az ügy iránt érdeklődik. Ezeket az érdeklődőket lapunk részéről is melegen felhívjuk, hogy ezen a nevezetes ülésen minél számosabban résztvegyenek.

HIREK.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Dr György Gábor csíkszeredai munkásbiztosító pénztári tisztviselőt a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű állami végrehajtónak nevezte ki a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósághoz.

— **Hollaky főispánék gyászja.** Udvarhelyvármegye közönsége velünk együtt mélyszégyes részvétellel fogadta azt a megrendítő csapásról szóló hírt, mely kishalmágyi *Hollaky* Arthur nyugalmazott főispánt és nejét lécfalvi *Gyárfás* Gabriellát érte. Egyetlen gyermekük: Dr kishalmágyi *Hollaky* Ferenc földmiv.-ügyi miniszteri segédfogalmazó, a székelyudvarhelyi állami főreáliskola egykori növendéke, e hó 6-án, huszonhat éves korában meghalt Budapesten. Temetése csütörtökön d. u. 4 órakor volt nagy részvét mellett a IX. Lónyay-utca 9. sz. a kerepasi-uti temetőbe helyezték örök nyugalomra. A temetésen résztvettek Kazy József államtitkár, Deininger Imre udvari tanácsos, Réthy Lajos osztálytanácsos, Péchy József miniszteri tanácsos és a földmiv. minisztérium X. ügyosztálya testületileg. A nagy jövőre jogosult kedves fiuban, szülőinek szemfényére, egyetlen reménysége szállott sirba. Vigasztalást csak a rendíthetetlen hit adhat, mely Hollaky főispánt és nejét nálunk mindenkor jellemezte. Szolgáljon enyhítésként vármegyénk közönségének osztatlan részvéte és mindnyájunk változatlan tisztelete.

— **Mulatság a Sósfürdőn.** Ma délután 6 órától kezdődőleg lesz a csizmadia ifjuság nyári táncmulatsága.

— **Kérelem a szabadoktatás érdekében.** Tisztelettel kérem mindazokat, akik ismeretterjesztő előadásokat szándékoznak tartani és az előadásokat vetített képekkel élénkebbé ohajtják tenni, hogy a vetítógép és annak szakszerű kezelése és megismerése céljából f. hó 13-án délelőtt 10 órakor a székelyudvarhelyi állami főiskolában megjelenni szíveskedjenek. Szükségessé válik ez ezért, mert a jövő tanév folyamán a vetítógép és képsorozatok az előadók rendelkezésére bocsátatnak díjtalanul, de teljes felelősség mellett. Nincs egyesületünk abban a szerencsés helyzetben, hogy a központból mindenhova a gépet kezelni tudó tagot küldjön ki. Egyidejűleg kérem, szíveskedjenek bejelenteni f. évi október 1-ig, akik a gépet használni ohajtják. Bene Lajos, titkár.

— **Kassáról látnak hozzánk.** Kassán a Székely Társaság él és üdvös határozatot is hoz — helyettünk. A kassai székelyek társasága: *Sillinger* János főreáliskolai tanár indítványára, a Csíkszeredában tartandó szövetségi gyűléshez a következő határozati javaslatot terjeszti be:

„A Kassai Székely Társaság szomoruan látja, hogy külföldi állampolgárok egy idő óta gyakran vásárolnak nagy erdő- és földbirtokterületeket, a mi pedig sehogyssem egyeztethető össze az egységes magyar nemzeti állam kiépítésének nagy gondolatával és szükségtelenül új akadályokat gördít a magyar faj kifejlődésének s a hazában való diadalmas előrenyomulásának. Fölkéri tehát a Székely Társaságok Szövetségét, írjon föl a magyar országgyűléshez s az érvek súlyával nyomatékosan kérje oly törvény léte-

sítését, a mely az idegen honosokra nézve lehetetlenné teszi Magyarországon a föld- és erdőbirtokok tulajdonjogi megszerzését. Nyerve meg a szövetség az ügynek elsősorban az erdélyrészi képviselőket, hogy ezek az országházában ennek a nemzeti nagyfontosságú kérdésnek lelkes tolmácsai legyenek“.

Legújabbán Háromszék megyében egy Cárán Artaxesz nevű oláh földbirtokos 3700 hold erdőséget vásárolt. Ezt megelőzőleg Udvarhelyvármegyében Nagyalambfalván került oláh kézbe nagyobb birtok, a melyet vételre felajánltak a kormánynak. Azonban Haller János gróf főispán nemhogy kieszközölte volna a Konecz-féle birtok állami megvételét, hanem Homoródhévízen levő birtokát inkább még ő is az oláhoknak adta el. Ilyen állapotok között csodálható-e tehát, hogy minden egyes oláh-vásár egy darab földet ránt ki a magyarság lába alól s megerősíti a nemzetiségi politikai törekvéseit még a legmagyarabb Udvarhelyvármegyében is. A kormány pedig úgy kendőzi ezt a hazafiatlan magatartását, hogy cikket írat fízett lapjaiban és Bethlen István gróf „Talpra magyar“-ját azzal akarja enyhíttetni, mikép az oláhvásárokkal szemben a magyarok és szászok is vettek földet s nem olyan veszélyes a helyzet, mint azt Bethlen gróf állítja. Szóval nekik a nemzet pusztulása Hekuba; csak ők éljenek a hatalomban...

— **Egy ifju élet hirtelen elmúlása.** Ifj. *Benedek* Mózes „három évig ette a császár kenyerét“; derék székely fiu volt. Székelyudvarhelyt a 82-ösöknél szolgált. Alig várta, hogy haza kerülhessen Homoródjánosfalvára, hol jegyese: *Kelemen* Mariska várt reá. Az ép, erős székely legény hirtelen betegséget kapott; vakbélgyulladásba esett és életének legszebb korában, 24-ik évében, e hó 7-én kiszivedett. Temetése pénteken az unitárius egyház szertartása szerint, általános nagy részvét mellett történt meg Homoródjánosfalván. Szülői: id. *Benedek* Mózes és neje *László* Maria, valamint testvérei és rokonai, mély fájdalommal siratják elhunytát.

— **Ingyen könyvek és tanszerek.** Az Udvarhelyvármegyei Népevelési Egyesület a jövő iskolai évben körülbelül 600 korona értékű ingyen tankönyvet és tanszert oszt szét a vármegyei iskolák szegény tanulói között, tekintet nélkül az iskolák jellegére. A segélyek e hó 25-ig kioszthatnak feltétlenül. A segélyt igénybe venni ohajtó iskolákat ez uton is kéri az egyesület elnöksége, hogy amennyiben a segélyt még nem kérték volna, ily irányu, szabályszerűen felszerelt kérvényüket e hó 12-ig annál inkább nyujtsák be Bene Lajos egyesületi titkárnál, mert a később beérkező kérvények figyelembe nem vétetnek.

— **Községi takarékpénztár.** A Temesvár-gyárvárosi takarékpénztár rt. részvényeinek egy részét megvásárolta Temesvár város. Az intézet igazgatósága aug. 17-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen javasolni fogja, hogy az intézet olvadjon be a Temesvár-városi takarékpénztár r.t.-ba, amely intézet részvényeinek többségét ugyancsak Temesvár város szerezte meg. A Temesvár-gyárvárosi takarékpénztár rt. 1894-ben alakult 200.000 K alaptőkével, amelyet 1907-ben 300.000, 1911-ben 500.000 K-ra emeltek fel. A Temesvár-városi takarékpénztár rt. alaptőkéje 640.000 K. Vajjon nálunk mikor lesz ébredés!?

— **Értesítés.** Tisztelettel szíves tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a nyári idényre a legújabb férfi és női divatújdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szíves megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Csomagoló papir** kilőszámra kapható e lap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31.

Uj bérlő. Ujjáteremtett, uj rendszerrel kezelt fürdő!
Uj vendéglős: özv. Bodrogi Sándorné kitünő konyháját híres székelyudvarhelyi vendéglősné.

HOMORÓD-GYÓGYFÜRDŐ!

A Continens legerősebb szénsavas alkalkus, vasas-, gyógy-, ivó- és fürdővizeivel. Modern fürdővé alakítva. Uj rendszerrel, uj kezekbe került. — Fürdőidény: július 1-től augusztus 31-ig, főidény. Gyönyörű völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek között 720 méterre fekszik a tenger színe felett. Magaslati gyógyhely — 3 ivó, 2 fürdő forrással! — Saját kocsik, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.
Orvosilag ajánlatik páratlan eredménnyel: sápkór, vörsszegénység, ideggyengeség, neurasthenia, görvélly, légzőszerveknek, hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmait; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalmas havadás. Méheltajítás és ezekből származó magtalanság, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szénsavas fürdő **Szivbajok**, vérkeringési zavarok, csusz és köszvényénel hamulatos, sőt biztos hatású. Hivatalnokok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkiileg kifáradtaknak, üdülésre, megújodásukra kitünő hatású a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóvíz. Fürdőorvos **DR SZABÓ ENDRE** ur. — Lakik a Kossuth-villába. Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó fürdőre, Szentkeresztbányai vashámozhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargitai-liget fürdőkhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztirang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú árnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennisz pályák, kugli, torna, ringli spiel, amerikai hajóhinta. Táncoktatás. Róm. kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Népiünnepélyek, szépség- és tánc stb. versenyei. **Kitünő zenekar** naponta kétszer. Tézene **Könya Jancsi székelyudvarhelyi kitünő cigányprimás** 14 tagu zenekarával. **szobák** árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkölyes nagy szoba, beburorozva 5 K, ágynemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. **Fürdők:** hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidényben 50 százalék árengedmény. — **Vendéglős:** özv. Bodrogi Sándorné, a székelyudvarhelyi kitünő, jó és olcsó konyháját, jó borairól híres vendéglősné kezelésében lesz **Olcsó árak. Egy ebéd** (kettőnek elegendő) naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle) házhöz vive 2 K 60 fillér. Posta, távirtda, bazar, fűszeres bolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasuton naponta 3 érkező vonat. **Kocsik megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsit szép erdős hegyen át. Szobák előre ki-veendők, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás- és prospektussal készségesen szolgálok.
Nagysolymsi KONCZ ÁRMIN gyógyszerész és föld-birtokos, a Homoród-fürdő bérője, Lobogó-fürdő tulajdonosa, Székelyudvarhelyt.
Tessék e hirdetést kivágni és eltenni, mert csak kevésszer jelenik meg.

Szobák, lakások, júlini I-ső idényre azonnal s előre megrendelendők, szobák száma máj kevés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. **Uj vendéglős!** Kíndó

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

4341 — 1912 tkv. sz.
Hirdetmény.

Az **oklándi** kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy **Oklánd** község közhelyeinek telekkönyvei birtokszabályozás — arányosítás — következtében az 1869. évi 2579. I. M. számú rendelet értelmében **átalakítottik**.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás nevezett községben az **1912 évi szeptember hó 16-án** fog kezdődni.

Ennél fogva felhivatnak az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az uj telekkönyvi tervezet elleni netáni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után, a téves átvezetésekéből eredhető kifogásokat, jöhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságtól

Oklánd. 1912 augusztus 6-án Földes s. k. kir. járásbiró.

A kiadmány hitelül: **WERMESCHER** kir. telekkönyvvezető.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borsagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Eladó szállodai és kávéházi berendezés.

Székelyudvarhelyt, Tunyogi Csapó Ferenc Központi szállodájában az összes berendezés szabad kézből folyó évi augusztus 22-től kezdve, jutányos árban eladatik.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borsagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. **Kitünő sajáttermés és vörös borok.**

Udvarhelyvármegye Nemes Csáládjai.

Szerkesztette: **Palmay József.** Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható; **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címerével illusztrált mű, igen becses családöréneti adatokat tartalmaz.

SZEKELY-UDVARHELY
tisztá 48 ny. létezőtársági lap, Udvarhely városi közértesítő közzölyve. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjeletésével fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Bele Adria Rákóczy Szt-istvan Szepesi lap legib magyar gyártmányú díszleveledpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapírok és borítékok, levélkártyák, vász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvetel. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabirósági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATO- ES KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ES PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, selymu és minőségű irodai és **PAPIROSOK**
vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, irógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő papírok és papírkülönlégességek. Kártyapapírok.
Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros **KÖNYVNYOMDÁJÁT**
mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá **könyvkötészetét**
honnan izléses munkák a legrovidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi **és megye elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beiró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár tömbök (Block), bárcsa és szelvénykönyvek.

Írók, füzetek,
jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák **Dohány-ésszivartárcák** bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények okmány és irománytáskák.

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszáraz, disztollszáraz. Írónók, fekete, szines és másoló-írónók (crayonok), zsebironok, csavaríronok, notes-írónók, csavaríronbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kreták, iskolai, kávéházi és fajlező kreták, szines kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek stb. Hangoló-sipok és orgonák. Monogramok fehérnemű és leveledpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtótáblák és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Körzők,
vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyegszögek, kapesok stb